

var. **cavaleriei** (Lévl.) C. Y. Wu et H. W. Li, 云南植物志 **1**: 708 1976——*Lycopus cavaleriei* Lévl. in Fedde, Repert. Sp. Nov **8**: 423 1910——*Lycopus europaeus* Linn. var. *sinensis* Lévl. in l. c. **8**: 423 1910——*Lycopus coreanus* Lévl var *ramosissimus* auct. non Nakai: Kudo in Mem. Fac. Sci. Agr. Taihoku Univ. **2**: 86 1929, p. p.——*Lycopus europaeus* auct. non Linn.: Dunn in Notes Bot. Gard Edinburgh **6**: 157. 1915.

这一变种与原变种不同在于叶较大，比节间长，长圆状倒披针形至长圆状卵圆形，基部楔状极狭长下延，边缘具不规则的圆齿状牙齿。

产贵州，云南，四川；生于水塘、沟渠及水田边，海拔 850—1600 米。模式标本采自贵州。

亚族 5. 紫苏亚族——PERILLINEAE Briq.

Briq. in Engl. u. Prantl, Nat. Pflanzenfam **4**, **3a**: 208, 325. 1897; Kudo in Mem. Fac. Sci. Agr. Taihoku Univ **2**: 70. 1929; Gorshk. in Fl. URSS **21**: 630. 1954——*Menthoideae* Benth Labiat. Gen. et Sp. 152. 1833, p. p.——*Satureieae* subtrib *Menthoideae* Benth. in Benth. et Hook. f. Gen. Pl. **2**: 1164. 1876, p. p.

74. 紫苏属——*Perilla* Linn.

Linn. Sp. Pl. 597. 1753

一年生草本，有香味。茎四棱形，具槽。叶绿色或常带紫色或紫黑色，具齿。轮伞花序 2 花，组成顶生和腋生、偏向于一侧的总状花序，每花有苞片一枚；苞片大，宽卵圆形或近圆形。花小，具梗。花萼钟状，10 脉，具 5 齿，直立，结果时增大，平伸或下垂，基部一边肿胀，二唇形，上唇宽大，3 齿，中齿较小，下唇 2 齿，齿披针形，内面喉部有疏柔毛环。花冠白色至紫红色，冠筒短，喉部斜钟形，冠檐近二唇形，上唇微缺，下唇 3 裂，侧裂片与上唇相近似，中裂片较大，常具圆齿。雄蕊 4，近相等或前对稍长，直伸而分离，药室 2，由小药隔所隔开，平行，其后略叉开或极叉开。花盘环状，前面呈指状膨大。花柱不伸出，先端 2 浅裂，裂片钻形，近相等。小坚果近球形，有网纹。

1 种，3 变种，产亚洲东部。

1. 紫苏(通称) 苏、桂荏(尔雅)，荏，白苏(名医别录，植物名实图考)，荏子(银子)

(甘肃,河北),赤苏(山西,福建),红勾苏(广东),红(紫)苏(河北,江苏,广东,广西),黑苏(江苏),白紫苏(西藏),青苏(浙江),鸡苏(湖南,江西,福建),香苏(东北,河北),臭苏(广东),野(紫)苏(子)(湖南,江西,四川,云南),(野)苏麻(湖北,四川),大紫苏(湖北),假紫苏(广东),水升麻(湖北),野藿麻(云南),聋耳麻(广东),薄荷(湖北),香薷(广东),孜珠(四川),兴帕夏噶(西藏藏语),药材名:子为(紫)苏子,叶为(紫)苏叶,梗为(紫)苏梗,头为(紫)苏头(莢)

Perilla frutescens (Linn.) Britt. in Mem. Torr. Bot. Club. **5**: 277. 1894; Kudo in Mem. Sci. Agr. Taihoku Univ. **2**: 71. 1929; 孙雄才, 科学社生物所论文集 **7**: 49, 238. 1932; Hand.-Mazz. in Act. Hort. Göthob. **9**: 88. 1934; Symb. Sin. **7**: 933. 1936; in Beih. Bot. Centralbl. **56B** (3): 458. 1937; et in Act. Hort. Göthob. **13**: 350. 1939; H. W. Li in Act. Phytotax. Sin. **12** (2): 208. 1974——*Ocimum frutescens* Linn. Sp. Pl. 597. 1753, excl. syn. Rheede——*Perilla ocymoides* Linn. Gen. Pl. ed. 6. 578. 1764; Sims in Curtis's Bot. Mag. **50**: pl. 2395. 1823; D. Don, Prodr. Fl. Nepal. 114. 1825; Benth. in Wall. Pl. Asiat. Rar. **1**: 29. 1830; Cat. n. 1558. 1828; et Labiat. Gen. et Sp. 166. 1832; et in DC. Prodr. **12**: 163. 1848; Hance in Journ. Bot. Brit. & For. **8**: 276. 1870; **17**: 14. 1879; Franch. in Bull. Soc. Bot. France **29**: 11. 1882; Pl. David. 234. 1884; Hook. f. in Fl. Brit. Ind. **4**: 646. 1885; Hemsl. in Journ. Linn. Soc. Bot. **26**: 279. 1890. excl. specim. Hainan.; Gilg in Engler, Bot. Jahrb. **34**: Beibl. **75**: 388. 1907; Diels in Notes Bot. Gard. Edinburgh **8**: 58. 314. 1912; 382. 1913; Dunn & Tutch. in Kew Bull. Misc. Inf. Add. Ser. **10**: 209. 1912; Dunn in Notes Bot. Gard. Edinburgh **6**: 154. 1915; Belval in Mus. Heude Notes Chin. **2**: 100. 1933——*Melissa maxima* Ard., Animadv. Bot. Sp. **2**: 28. t. 13. 1764——*Melissa cretica* Lour. Fl. Cochinch. 368. 1790, non Linn.——*Mentha perilloides* Lam. Encycl. **4**: 112. 1796, non Linn. 1759; Roxb. Fl. Ind. **3**: 7. 1832——*Perilla urticaefolia* Salisb. Prodr. 80. 1796——*Perilla macrostachys* Benth. in Wall. Cat. n. 1559. 1828, nom. nud.——*Perilla avium* Dunn in Notes Bot. Gard. Edinburgh **8**: 161. 1913; in ibid. **6**: 154. 1915; Hand.-Mazz. Symb. Sin. **7**: 933. 1936——*Perilla frutescens* (Linn.) Britt. var. *typica* Makino in Journ. Jap. Bot. **3**: 7. 1926; Kudo in Mem. Fac. Sci. Agr. Taihoku Univ. **2**: 72. 1929.

1a. 紫苏(原变种) 图版 62

var. **frutescens**